

lendskum, enskum og týskum máli.

Victor las eisini norrønt og íslenskt og kunnaði seg soleiðis um tær málsligu røtturarnar íð føroyskt er í ætt við. Og hann var stinnur í føroyskari málæru. Tá hann fór undir at umseta 1949 útgávuna kom tað honum tilgøðar, at hann hevði umsett bíbliuna áður. Fyri Victor var málið ikki bert eitt amboð til samskipta, men eisini ein mentunararvur íð ein átti at handfara vandaliga.

Hin søguligi og tíððskaparligi týðningurin er tó ikki – so nógv hann enn kann nava at siga – upprunaliga orsökini til, at farið varð undir at fáa Hinar heilagu skriftir út á føroyskum. Victor ynskti at boðskapur bíbliunnar skuldi náa út til føroyingar, uttan at vera skerður av málsligum skilurum. Ikki er óhugsandi at føroyingar fyri nærum 1000 árum síðani hava lisið bíbliuna á móðurmálinum. Vit vita, at öldir undan síðaskiftinum høvdu íslendingar umsett stór brot úr gamla testamenti til íslenskt og eru tær samlaði í ritsavningum „Stjórn“ frá 14. öld, so kanska hevur Sverri kongur sitið í Kirkjubø og

lisið bíbliupartar á móðurmálinum.

50 ár í baksýni

Í dag rundar so týðing Victor Danielsen tæy fimmti. At týðingin ónkuntið hevur verið fyri ákoyringum er eingin loyna. Hetta er ikki ódrísi enn tað sum bæði Wyclif, Tyndale og Luther upplivdu. Men at føroyingar hava tikið hana til sín er ein sannroynd. Hon er til dagin í dag prentað í umleið 40.000 eintøkum! Tá vit samanbera hetta við fólkatalið í Føroyum, so má áðannast, at umsetingin hevur fingið bestu autorisation íð hugsast kann, nevniliga, at føroyingar hava tikið í móti henni.

Victor Danielsen setti á stovn Hin føroyska bíbliugrunnin, og hevur hesin grunnur síðani staðið fyri útgávuni. Í 1975 varð bíblian endurskoðað og smærri

brotyngar vórðu framdar. Bíblian er vorðin prentað í ymiskum støddum, frá tí ímillum ungfólk vælumtøktu lummastøddini til serligu útgávuna til sjónveik, íð av góðum grundum er stór í vavi. Eisini hevur bíbliugrunnurin útgivið Nýggja Testamentið innliðið á kassettubond.

Í 1948 vórðu nøkur fá eintøk royndarprentað. Abbi mín og Victor Danielsen vóru vinnem og Victor gav honum eina 1948-útgávu. Eg hoyrði einaferð abba mín siga, at tá hann hjartaliga takkaði Victor fyri ta stórfingnu gávuna svaraði Victor: „Takka ikki mær, men takka honum íð gav mær evni og styrki til at fremja hetta verk.“

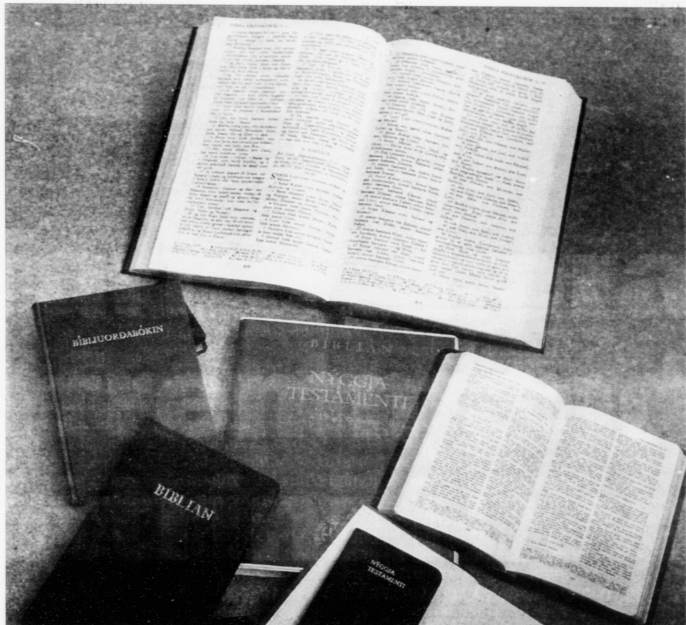
Tá Victor andaðist 2. februar 1961 hevði Poul F. eina minnisyrking, har hann í seinasta orindi tekur soleiðis til:

*Eitt stórmenni, ápostol og skald
við tær av fólki er farið,
tu Bíbil og sálmarbók føroyingum gav,
tær vera tær minnisvörð*

*John Wyclif
(1329-84)
Umsetti Latin
Vulgate Bible til
enski. Tað eydn-
aðist honum at
flyggja undan
atsóknun*

Bíblian á føroyskum í 50 ár

Tann 19. mars 1949 var ein søguligur dagur í Føroya sögu. Í einari stovu her í Tórshavn vóru nakrir persónar savnaðir, og á borðinum lá fyrsta Bíblian á føroyskum – Bók Bókanna á móðurmálinum (Aps. 2.11). Skriftmál okkara er ungt í mun til onnur, og tí hevði leiðin til at fáa Orð Guds á okkara máli eisini verið long. Vit skulu her bert vísa á nakrar málsteinar á leiðini.

Á donskum kom Nýggja Testamentið fyrstu ferð út í

1524 og øll Bíblian í 1550. Á íslenskum kom Nýggja Testamentið í 1540 og Bíblian í 1584.

Hetta íslenska »Nýja testamenti« Odds Gottskálkssonar, meta menn, er fyrsta bókini, sum er prentað á íslenskum, og sum enn er til skjals.

Fyrsta glæman

Í samroðu segði Christian Matras, professari, at tá í tíðini lógu føroyskt og íslenskt so nær hvørjum øðrum málsliga, at tær

kundu metast á leið sum sama málið. Og sum dømi um hetta kunnu vit hóskandi her vísa til tað kenda Jóh. 3.16. frá Odds umseting í 1540:

»Pvi að svo elskaði Guð heiminn að hann gaf út sinn eingetinn son til þess að allir þeir á hann trúja fyrrifærast eigi, heldur að þeir hafi eilíft líf.«

Og sama skriftstað soleiðis sum Victor umsetti tað eini 400 ár seinni:

»Tí so elskaði Gud heiminn, at Hann gav Son Sín, hin

einborna, fyri at hvør tann, ið trýr á Hann, skal ikki fortapast, men hava ævigt lív.«

Síðani tá vórðu royndir gjordar at umseta bíbliupartar til føroyskt, so sum »Evangelium Sankta Matteusar« umsett av J. H. Schroter í 1823.

Adrir royndu eisini seinni, men í 1937 hendi tað, at tvær umsetingar av Nýggja Testamenti blivu fullfjordar og komu út um somu tíð. Onnur av Victor Danielsen og hin av Jákup Dahl.

Fyrsta umsetingin.

Í 1939 hevði Victor umsett alla Bíbliuna til føroyskt, og var hon farin til prentingar í Oslo. Fyrsti rettlestur var avrikaður, men tá varð sambandið slitið av krigsárum, og so gjordist einki meir.

Kriggið broytti so mangt, og m.a. eisini málið nakað, og tí hendi tað, at Victor tók sær aftur um reiggj at endurumseta alla Bíbliuna av nýggjum. Og hóast trot var á mongum vörum eisini eftir krigslok, eydnaðist tað Jens av Reyni, gjøgnum ein vinnmann í Bretlandi, at útgeva nóg mikið av indiapappiri, soleiðis at farast kundi undir prentingina av Bíbliuni í Føroyum.

Prentsmiðjan á Dagblaðnum fór undir prentingina við maskinum og tølum, sum av fakkólki varð dømd til at miseydnast, men so varð iðki.

Í 1948 var bókini liðug prentað í 5000 eintøkum. Eitt bókindari í Edinburgh tók sær av at binda bókina inn, og tann 19. mars 1949

lógu so 20 eintøk av tí fyrstu Bíbliuni á borðinum. Hjastaddir vóru m.a. Andrew Sloan og Victor Danielsen. Victor signeraði tær flestu av bókunum, og handaði sínum hjálparmonnum tær við stórum takksemi til Harran, sum so trúfastur hevði staðið aftan fyri verkið.

Hin Føroyski Bíbliugrunnurin

Innsavningin av peningi til útgávuna av Bíbliuni byrjaði tann 1. september 1939 í samkomum og millum einstaklingar.

Tann 28. november 1948 varð Hin Føroyski Bíbliugrunnurin stovnaður og yvirtók innistandandi peningin, góðar 27.000 kr., umframt prentaða tilfarið. Grunnurin er sjálveigandi stovnur við tí høvudsenda máli at prenta og útgeva Bíbliuna ella partar av henni á føroyskum máli og øðrum málum við.

Bíbliumsetarar.

Victor Danielsen (1894-1961) hevði frá ungum av alsk til móðurmálið og serstakt hegni til at lata skrivligu verk síni í ein lættfatligan og livandi málbúnað – eina skaldsliga lind, sum kemur klárt til sjóndar í avrikum hansara bæði í bundnum og óbundnum máli. Sum sannur evangelistur, var tað honum umráðandi, at boðskapurin bleiv fataður av teim sum lósu og hoyrdu.

Flestu lond um okkara leiðir hava fleiri umsetingar av Bíbliuni. Og vit eru so

heppin at hava tvær. Tann seinna kom í 1961. Nýggja Testamentið, Sálmarar, Prædikarin og Orðtokini, o. u. ein triðing av Bíbliuni, hevur Jákup Dahl (1878-1944) umsett, og hinar partarnar hevur Kristian Osvald Videler (1906-1991) latið úr hondum.

Bíbliuútgávur.

Fyrst í 1970-unum varð Bíblian í umseting Victor Danielsen endurskoðað; men bara nakrar fáar málsligar tillagar vóru gjordar.

Bíblian fæst í trimum vanligum støddum (lummastødd, meðal og stórari). Í 1987 varð nýskíð frá eldri og sjónveikum gingið á móti, og bleiv Bíblian við stórari skrift prentað í 2000 eintøkum.

Í 1992 varð Nýggja Testamentið lisið inn á 15 ljóðbond, sum tað tekur góðar 20 tímar at lurtu eftir.

Bíbliugrunnurin hevur higartil givið Bíbliuna út í umleið 44.000 eintøkum umframt ein hóp av Nýggja Testamentum.

Til seinast skal viðmerkjast, at Bíblian nú er skrivað á teldutøkan tekst, og verður um ikki so langa tíð at fáa á fløgu saman við umsetingum á øðrum málum eisini.

Í stórum takksemi yvir, at virksemd hevur eydnast so væl higartil, og at Harrin hevur kenst við verk sitt.

Tórshavn tann 18. mars 1999

Hin Føroyski
Bíbliugrunnurin